עמ"נ 7146-11-08 פלוני נ' משרד הפנים /המשרד הראשי ואח'
עמ"נ 7167-11-08 אלמוני נ' משרד הפנים/המשרד הראשי ואח'

23 נובמבר 2008

בפני: כב' השופט רון שפירא

המערערים:
1. פלוני, מס' מוחזק 75731
(העורר בעמ"נ 7146-11-08)
2. אלמוני , מס' מוחזק 75673
(העורר בעמ"נ 7167-11-08)

נגד

המשיבים:
1. משרד הפנים/ המשרד הראשי
2. משטרת ישראל/ מנהלת הגירה - מתקן כליאה "מיכל"

פסק דין

תיק זה זוהל בדלתיים סגורות. אני מתיר לפרסם את פסק הדין ללא פרטים מזהים של המערערים.

בפניי שני ערעורים שהדיון בהם אוחד. הערעורים מופנים כנגד החלטות בית הדין למשמורת אשר לא אישר את שחרורם של המערערים לחלופות משמורת אשר הוצעו לבית הדין למשמורת.

אין זה ההליך הראשון בו נדרש ביהמ"ש זה לעניינם של שני העוררים. בעמ"נ 222+223/08 (להלן: "**הערעור הראשון**") של ביהמ"ש זה, נדון עניינם של אותם עוררים, שניהם קטינים ילידי חוף השנהב , אשר הגיעו לישראל שלא כחוק ונתפסו באיזור מעבר הגבול. שניהם מוחזקים במתקן משמורת לשוהים שלא כדין מזה זמן רב, זאת על אף שאין כל כוונה או יכולת להרחיקם למדינתם, וכאשר עניינם מצוי בבירור אצל נציבות הפליטים של האו"ם.

בפסה"ד שניתן בערעור הראשון, קבע ביהמ"ש זה כי אין כל עילה להמשך החזקתם של העוררים במשמורת. עוד קבע ביהמ"ש, כי יש לראות את שני העוררים כקטין נזקק, כמשמעו בחוק הנוער (טיפול והשגחה) תש"ך- 1960 (להלן: "**חוק הנוער**"). עוד ציין ביהמ"ש כי על עניינם של המשיבים חל "**נוהל טיפול בקטינים זרים ללא מלווים**" שהוא נוהל המשקף את ישום הוראות חוק הנוער וחוק הכניסה לישראל, וכי על המדינה לפעול בהתאם לאותו נוהל ובהתאם להוראות חוק הנוער.

יצויין למען הסדר, כי הנוהל הנ"ל אושר לאחרונה ע"י ביהמ"ש העליון בעע"ם 4878/05 ותיקים מאוחדים, פלונית ואח' נ' שר הפנים ואח', פס"ד מיום 6/11/08. אלא שכפי שעולה הן מפסה"ד הנ"ל

והן מהערעור שבפניי, קיימים עיכובים בישום הנוהל שעניינם, בעיקרו של דבר, חוסר בתקציב והעדר תשתיות מתאימות, חינוכיות ואחרות, לקליטת הקטינים הנ"ל.

עיינתי בטיעוני הצדדים כפי שהובאו בפניי, וסבור אני כי דין העררים להדחות.

עו"ס מטעם המשיבים בדקה את חלופות המשמורת שהוצעו.

חלופה ראשונה היתה אצל אדם שהוא סטודנט בן 23 והעו"ס חוותה את דעתה כי מדובר בבחור צעיר, אשר הוצאותיו הכלכליות האישיות גבוהות מכיוון שהוא מתגורר בשכירות וכן משלם על לימודיו וצרכיו האישיים. עוד נקבע כי אותו סטודנט, שהוא פעיל בענייני חברה, לא הציג בפני העו"ס מסגרת תמיכה חינוכית-חברתית מסודרת. מטעם זה, סברה העו"ס כי לא ניתן לאשר את החלופה.

ב"כ העוררים טוען כי לא היה מקום לפסול את אותו סטודנט. קיימות משפחות אשר בני הזוג בגיל זה ובנסיבות אלו, אין פגם בהיותו של אדם סטודנט צעיר כדי לפסול אותו מלשמש חלופת משמורת.

לא מצאתי כי נפלה טעות בהמלצת העו"ס ובכל מקרה, אין בכך עילה להתערבות ביהמ"ש לעניינים מנהליים. קיים הבדל בין סטודנט צעיר, הגם שהוא פעיל חברתי ונחוש ברצונו לסייע, ובין תא משפחתי של זוג צעיר, ככל שהדבר נוגע לטיפול בקטינים. מעבר לכך, העו"ס לא פסלה את הצעיר הנ"ל וניתן ללמוד מחוות דעתה, כי היא מעריכה את רצונו לסייע בצורה חיובית. אלא, שלא הוצגה בפניה מסגרת של פיקוח ותמיכה חינוכית מתאימה, ולכן נפסלה החלופה. בכך אין כל פגם.

חלופה אחרת שנבחנה היתה אצל עמותת 'אס"ף' המטפלת בסיוע לשוהים בלתי חוקיים. אלא, שלעמותה זאת לא היתה , במועד הבדיקה (ראשית חודש אוג' 08'), יחידת דיור פנויה. בהתאם, נפסלה גם הצעה זו, אשר כאמור, לא היתה ברת מימוש.

חלופה שלישית אשר ניסתה העו"ס לבחון, היתה אצל אדם בשם קמארה אשר יש לו דירה בה יכולים המשיבים לשהות בפיקוח של בגירים אחרים. העו"ס התרשמה כי אותו מפקח מוגבל ביכולות הפיקוח על הקטינים. ואולם, מעבר לכך , נקבעה פגישה עם מר קמארה ושלושה שוהים אחרים בדירה, שהם אנשים בוגרים אשר הביעו נכונות לקחת את הקטינים ולשכנם בביתם. מר קמארה ואותם בגירים לא הגיעו לפגישה שנקבעה, ובנסיבות אלו הודיעה העו"ס כי לא תוכל להגיש את המלצתה.

ניתן אם כן לראות, שהעו"ס בחנה חלופות , ואולם, לא נמצאה חלופה אשר תבטיח את שלומם של הקטינים. אמנם, מתקן משמורת אינו מקום אופטימלי לקטינים לשהות בו, ואולם, עם כל המגבלות של אותו מתקן, המדינה מסוגלת להיות אחראית לשלומם של הקטינים כאשר הם שוהים במתקן זה. בחלופות שהוצעו, לא היו התנאים המבטיחים את שמירה על שלומם של הקטינים , ובהתאם, ובצדק, לא המליצה העו"ס על שחרורם של הקטינים לחלופות הנ"ל.

בהתאם, לא נפל גם פגם בהחלטת בית הדין למשמורת אשר לא אישר את שחרורם של המערערים לאותם חלופות אשר לא אושרו ע"י העו"ס , לאחר בדיקה. לא ניתן לומר כי ההחלטה היא בלתי סבירה במידה המצדיקה את התערבות ביהמ"ש לעניינים מנהליים, ולמעשה, גם לא הוצעה חלופה אשר נבדקה ע"י העו"ס.

עם זאת, ראוי להדגיש כי החלופה האחרונה בפיקוחו של קמארה ושלושת הבגירים האחרים, למעשה לא נבדקה עד תומה, מאחר ואותם בגירים לא התייצבו לפגישה אצל העו"ס. הדרך הנכונה היתה לקבוע מועד חדש לפגיעה ולזמנם לדיון ולשיחה עם העו"ס. דבר זה לא נעשה, ואולם, אם ההצעה עדיין בתוקף, הרי שאין מניע לעשות זאת כעת.

גם החלופה שהוצעה אצל אותו צעיר פעיל חברתי, לא נשללה על הסף , אלא שהעו"ס קבעה שלא הוצגה מסגרת כלכלית וחינוכית מתאימה. אם מסוגל אותו צעיר, ביחד עם חבריו הפעילים במסגרת חברתית לסיוע לשוהים בלתי חוקיים, להציג תכנית שיש בה בסיס כלכלי ותכנית חינוכית עבור אותם קטינים, כי אז יש להביא את ההצעה לבחינה מחודשת אצל המשיבים אשר ידאגו לכך שעו"ס מטעמם תבדוק את המסגרת ותכין חוו"ד למשיבים.

אוסיף עוד, כי גם אם לא ימצאו חלופות לא יכולה המדינה להסתפק בכך. כפי שקבע כבר ביהמ"ש זה, שני המערערים הם קטינים נזקקים ובהתאם, חלות עליהם הוראות חוק הנוער. חובת המדינה לפעול כדי למצא עבורם חלופה במוסד חינוכי, ובמסגרת מתאימה לגילם. אם לא תימצא חלופה אחרת מבין החלופות שהוצגו, כי אז על המדינה החובה לפעול כדי למצא עבורם מסגרת חינוכית.

בהתאם, ובשים לב לכל האמור לעיל, אני מורה כדלקמן :

אני מורה כי תמונה עו"ס אשר תבחן שוב, בתוך 21 יום מהיום, את כל החלופות שהוצעו בעבר, וכן חלופות שיוצעו ופרטיהן יועברו אל המשיבים בתוך 10 ימים מהיום. לעניין זה יש לבחון שוב קיומן

עמ"נ 7146-11-08 פלוני נ' משרד הפנים /המשרד הראשי ואח'
עמ"נ 7167-11-08 אלמוני נ' משרד הפנים/המשרד הראשי ואח'

23 נובמבר 2008

של דירות בעמותת 'אס"ף' וכן יש לזמן את אותו צעיר אשר הצעתו נדחתה, ואת מר קמארה ביחד עם שלושת הבגירים המתגוררים בדירה שהוצעה, הכל כדי שניתן יהיה לבחון את החלופות.

במקביל, על המשיבים לפעול לחיפוש אחר מסגרת חינוכית כנדרש בעניינו של קטין המוגדר כקטין נזקק. במידה ולא ימצאו חלופות אחרות, על המדינה לדאוג לשיבוצם של המערערים במסגרת חינוכית מתאימה, או אצל משפחת אומנה, הכל בשים לב להיותם קטינים נזקקים, וזאת תוך לא יאוחר מ-60 יום מהיום.

לעניין זה ראוי לציין כי לאחרונה הופיע הבפניי ביהמ"ש זה, משפחה מהרצליה שהציעה לארח קטינה אפריקאית במעמד דומה. ביהמ"ש זה אישר את שהיית הקטינה אצל אותה משפחה. נראה כי המדינה יכולה לפעול בדרך של פנייה לציבור בתקוה שיהיו עוד משפחות שיציעו עצמן למשימה של אירוח הקטינים הפליטים. ודרך זו יתכן וימצא הפתרון למצוקת שירותי הרווחה בעניינם של אותם קטינים.

בכפוף להערות הנ"ל , הערר על ההחלטות שהתקבלו בעבר, נדחה. על המדינה לפעול בהתאם לאמור לעיל, ובכל דרך אחרת שתמצא לנכון כדי למצא חלופות משמורת למערערים.

<u>יש להודיע ההחלטה בדחיפות לב"כ הצדדים.</u>

ניתן היום, כ"ה חשון תשס"ט, 23 נובמבר 2008, בהעדר הצדדים.

רון שפירא ,שופט